

AMERİKAN MİLLİYETÇİLİĞİ İLE İRKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: ETNİK AYRIMCILIĞIN İRKÇİ BOYUTLARI

Gönderilme Tarihi (Received Date) 11.04.2017
Kabul Tarihi (Accepted Date) 26.11.2017

İzan Meriç TATLISU¹

Özet

İrkçılık, Amerikan toplumuna halen daha etkileri görülebilen bir olgudur. İrkçılığın Amerika’da halden daha etkili olması Amerikan milliyetçiliği ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Amerikan milliyetçiliği bir taraftan etnik sınırlamaların olmadığı, kültürel bir takım değerlerin hakim olduğu bir ulus kimlik anlayışını ileri sürmekteyken; diğer taraftan kendi içerisinde etnik sınırlayıcı dinamikleri barındırmaktadır. Bu çalışma Amerikan milliyetçiliğinin, çelişkili yapısından dolayı, ırkçılığı etnik ayrımcılığın bir aracı olarak kullandığını iddia etmektedir. Bunu ortaya koyabilmek için öncelikle Amerikan milliyetçiliğinin çelişkili karakteristiği incelenmiştir. İrkçılık ile Amerikan milliyetçiliği arasındaki ilişki ise bu bağlamda ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Amerika, milliyetçilik, ırkçılık, etnisite.

Abstract

The effects of racism can still be observed in American society. The fact that racism is still effective in America is due to its relation to American nationalism. While American nationalism claims a nation of cultural values and rejects the idea of ethnic discrimination; it also carries dynamics of ethnic discrimination. This study claims that American nationalism uses racism as an instrument of ethnic discrimination because of its contradictory structure. To demonstrate this, the contradictory structure of American nationalism has been examined first. Then the relationship between American nationalism and racism are discussed in this context.

Keywords: America, nationalism, racism, ethnicity.

1. GİRİŞ

Amerikan milliyetçiliğinin söylemleri Amerikan ulus kimliğinin herhangi bir etnik sınırlamaya tabii olmadığını, kimi yazarların Amerikanizm olarak adlandırdıkları belirli bazı değerlerin kabulü ile Amerikan ulusunun ortaya çıktığını iddia etmektedir. Ancak Amerikan milliyetçiliği incelendiğinde Amerikan ulus kimliğinin tarih boyunca – ve halen daha – etnik sınırlamaları da beraberinde taşıdığı görülebilmektedir. Bu durum Amerikan milliyetçiliği içerisinde bir iç çekişme yaratmaktadır (Gerstle, 1999).

Kendi söylemleriyle çelişmenin gerilimlerinden sakınmak için Amerikan milliyetçiliği ırkçılığı etnik dışlamanın aracı olarak kullanmıştır. Amerikan toplumunda ırkçılık koloni döneminden itibaren görülmeye başlanmış, yeni ulusun inşasında da Amerikan milliyetçiliğinde ciddi etkilerde bulunmuştur. İrkçılık en açık şekilde siyahlara karşı gözlemlenebilmekle birlikte İrlandalılar, Asyalılar ve Latinler gibi diğer etnik gruplarda ırkçılığın hedefinde yer almışlardır. Bu çalışmada ırkçılık ile Amerikan milliyetçiliği arasındaki ilişki büyük oranda ABD’nin kuruluşu ve plantasyon döneminde siyahlara karşı yapılan ırkçılık üzerinden incelenmektedir.

2. ABD’NİN KURULUŞUNDA ULUS KİMLİĞİNİN YAPISI

2.1. Amerikan Ulus Kimliğinin Kültürel Öğeleri

Amerikan ulus kimliğinin kendine münhasır, özel bir tarihsel süreç sonucu ortaya çıktığı iddiasına “Amerikan İstisnailiği” adı verilmektedir (Kammen, 1993). Bu görüşün başlangıcı Alexis de Tocqueville’in Amerika’da Demokrasi eserine kadar sürülebilmektedir. Amerikan ulusu ile ilgili olarak Tocqueville şu soruyu sormaktadır (Tocqueville, 2010, s. 387):

“Nasıl oluyor bu birleşik devletlerde, yaşayanların daha dün göç ettikleri, yanlarında ne adetlerini ne de geleneklerini getirdikleri... ve ilk kez karşılaştıkları dolayısıyla da vatan sevgisini sadece kendileri bireysel olarak

¹ Araştırma Görelivisi, Memhet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (merictatlisu@hotmail.com)

ayrı ayrı hissedebilecekleri bu topraklarda herkes sanki kendisininmiş gibi kasabasının, eyaletinin ve ülkesinin işlerine sıkı sıkıya bağlı?”

Tocqueville’in bu soruya Amerikan halkını Amerikan ulusu haline getiren değerlerin demokratik haklara olan bir bağlılık olduğu şeklinde bir cevap vermektedir. Başka bir deyişle Tocqueville’e göre Amerikalılar yasal haklara duydukları bağlılık temelinde bir milleti haline gelmişlerdir (Caldwell, 2006, s. 49).

Amerikan yazınında, Amerikan İstisnailiği görüşü çerçevesinde Amerikan ulusunun diğer uluslardan istisnai bir şekilde, bir ideolojik inanç çerçevesinde oluştuğunu iddia eden pek çok eser bulunmaktadır.² Bu düşünüşün modern dönemden bir örneğini Martin Seymour Lipset’in Amerikan ulus kimliği ile ilgili görüşlerinde görebiliriz (Lipset, 1997, ss. 18–31):

“Amerikan olmak dini, yani ideolojik bir davranıştır... ABD iyi bir toplumun nasıl olması gerektiği konusunda çeşitli dogmaları içeren bir ideoloji temelinde kurulmuş bir ülkedir. Amerikanizm... tıpkı komünizm, faşizm veya liberalizm gibi bir ideolojidir... Avrupa’da, ulus kimliği toplulukla ilgili olduğundan, bir insan İngiliz olmayı bırakamaz. Ama Amerikan olmak, ideolojik bir bağlılıktır. Doğumdan bağımsızdır. Amerikan değerlerini reddedenler Amerikalı olmayı bırakırlar.

Amerikan İstisnailiğine göre Amerikan milliyetçiliği çeşitli kültürel öğeleri barındıran ve etnik temelleri bulunmayan bir ulus anlayışına sahiptir. Bu anlayışa göre Amerikan ulus kimliğinin etnik sınırları bulunmamakta, ulus kimliği bir değerler sistemi ve ulusa olan bağlılıktan oluşmaktadır. Bu değerler sistemi ise Kuzey Amerika kolonilerinin kurulması sırasında ortaya çıkmaya başlamıştır.

Kuzey Amerika’ya İngiltere’den giden ilk koloniciler için yeni dünya daha önce ancak hayal edilen bir umudun simgesi olmuştur: Daha önce ancak Arcadia, Elysium, Atlantis gibi mitlerle hayal edilen ideal, el değmemiş bir dünyayı keşfetme şansı (Marx, 2000, s. 39,40). Dünyada, eski dünyanın verili sınırlamalarından ve bozulmuşluğundan kurtarılmış bir şekilde, yeniden yaşayabilmek (Marx, 2000, s. 228). Sıfırdan başlama umudu ile yola çıkmış olan Püriten kolonicilerin aklında geçenler de kendi ideallerine uygun toplumu yaratabilme fırsatı olmuştur. Püriten lider John Winthrop’un “tepe üzerinde bir şehir olmalıyız” (Winthrop, 1838) sözleri, sonunda İsa’nın istediği ideal toplumu kurabilme umuduyla söylenmişti. Amerika’ya gidenlerin seçilmişliğine ve “tepe üzerindeki şehri” kurma “görevine” olan vurgu Amerikan toplumunun temel dayanaklarından birisini oluşturmaktadır. Winthrop’un bu sözleri daha sonra pek çok defa da Amerikan siyasetinde tekrar edilmiştir.³ Dolayısıyla seçilmiş toplum hissiyatının Amerikan İdeolojisinin önemli bir parçası olduğu söylenebilir.⁴

Amerika’nın eski yolculuk ve idealize dünya mitleriyle özdeşleştirilmesi Amerika’nın yeni bir vatan olarak kutsanmasını kolaylaştırmıştır. Amerika özgürlük ve demokrasi temelinde bir toplumun gerçekleştirilebileceği yegane yer olarak yüceltilmiştir. Amerika’nın bir vatan olarak kabulünde en önemli etmenlerden biri de Amerika’nın zenginliğidir. Kristof Kolomb, 3. seyahatinde “dünyadaki cennet”e çok yaklaştığını söyleyecektir (Colombo, 1870, s. 143). Amerika kıtasının bu zenginliği onun mitlerle özdeşleştirilmesini kolaylaştırmıştır. Bunun yanı sıra Amerikalılara kolonilerin artan ekonomik, politik ve askeri gücünü sağlayarak bir ulusal gururun da ortaya çıkabilmesinde de etkili olmuştur (Greenfeld, 1992, s. 421).

Özgürlük idealleri ile bu kıtaya gelen, uzak mesafe dolayısıyla neredeyse tamamen otonom yönetilen kolonilerde İngiltere’nin yönetsel gücünü kullanarak, koloniler İngiltere parlamentosunda temsil edilmemesine karşın, Stamp Act gibi yeni vergiler koymasına bağımsızlık hareketlerinin tetikleyicisi olmuştur. 1689’daki Haklar Bildirgesi (Bill of Rights), parlamentoda temsil edilmeyen İngilizlerin vergilendirilmesini yasaklamaktaydı. Koloniler Parlamentoda temsil edilmedikleri için İngiltere’nin böyle bir vergilendirme yapamayacağını iddia ediyorlardı. Bu nedenle Amerikan kolonileri vergilere karşı direnerek İngiliz olarak haklarını savunduklarını iddia etmekteydiler. Aslında Amerikan

² Bu konuda bir literatür taraması için: (Kammen, 1993).

³ J.F. Kennedy (Kennedy, 1961), Ronald Reagan (Reagan, 1980), G.W.Bush (G. W. Bush, 2004) ve Barack Obama (Obama, 2006) gibi siyasetçilerin konuşmaları Winthrop’un sözlerinin Amerikan siyasetinde kullanımına örnek gösterilebilir.

⁴ Bu duyular, Amerikan milliyetçiliğinin “Kaderini Gerçekleştirme” (Manifest Destiny) adı altında emperyalist bir dönüşüm geçirmesinde de rol oynamıştır.

kolonilerindeki insanların İngiliz tacının uyrukları olarak, İngiliz haklarına sahip olup olmadığı konusu İngiltere ve koloniciler arasında çok daha önceden gelen bir tartışmadır. Koloniler iddia ettikleri haklarını güvence altına almak için çalışmalarına 1670'lerden itibaren başlamışlardır (Greene, 2011, s. 15). Bu açıdan bakıldığında İngiltere tarafından koyulan vergiler ve onlara karşı bu savlar ile Amerikalıların direnişi, İngiltere'deki İngilizler ile kolonilerde yaşayan İngilizler arasındaki bir tartışma olarak görünmektedir. Fakat Amerikalılar sadece vergilerin varlığından değil; Aynı zamanda bu vergilerin hukuksuzluğundan ayrıca rahatsız duymaktaydılar. İngiltere'nin bu davranışı tiranlık olarak görülmekteydi. Bu tiranlık Amerikalıların Aydınlanma sürecinde benimsedikleri liberalizm ve doğal haklar düşüncesine aykırıydı ve Amerikalılar olarak tiranlığa karşı direnmekte kendilerini meşru görmekteydiler (Bailyn, 1992, s. 6). Dolayısıyla Amerikalılar açısından, İngiltere tarafından yapılmış hukuksuz yönetim ve baskılar, yönetsel bir sorunun ötesinde, dünyanın anlamlandırılmasında kullandıkları temel değerlerden birisi olan Aydınlanma düşüncesine yapılmış bir saldırı, kişilerin doğal haklarının ihlaliydi. Bu konu Amerikalıların kendilerini anlamlandırmalarında o kadar önemliydi ki Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nde (1776) şu şekilde yer bulmuştur:

"... Tüm insanlar eşit yaratılmışlardır ve aralarında yaşam, özgürlük ve mutluluğunu arama hakkı gibi Yaratıcı tarafından onlara verilmiş, onlardan ayrılmaz belirli haklara sahiptirler... Eğer herhangi bir devlet bunları ortadan kaldıran bir hale gelirse, onu değiştirmek veya yok etmek insanların hakkıdır..."

Koloniler İngiltere'ye karşı isyanlarında yalnızca sadece kendilerine karşı yapılmış bir adaletsizliği ortadan kaldırmanın ötesinde, Aydınlanma düşüncesini korudukları ve gerçekleştirecekleri bir mücadeleyi verdiklerini düşünmekteydiler. Amerikalılar insanlık tarihi adına yeni, demokratik bir çağa geçmeyi hedeflediklerine (başka bir deyişle Amerikan Aydınlanmasının zaferine) inanmışlardır. Özellikle de 1775'ten itibaren gelecekle ilgili yazılan bütün eserlerin neredeyse tamamında Amerikan Devrimi'yle değişecek bir dünya ve toplumlarla ilgili öngörüler hakimdir (Wood, 2002, s. 76). Bu, belki de en net haliyle Amerikan milliyetçiliğinin önemli isimlerinden Thomas Paine'in 10 Ocak 1776'da *Common Sense*'de dile getirdiği şu ifadelerde görülebilir: "Bizim dünyaya yeniden başlayabilmek gibi bir fırsatımız var. Şimdikine benzer bir durum Nuh'tan günümüze kadar daha önce yaşanmadı." (Paine, 1997, s. 51). *Common Sense*'in yaklaşık yarım milyon sattığı tahmin edilmektedir (Conway, 1893, s. 67). O dönemde Kolonilerin toplam nüfusunun yaklaşık 2.5 milyon olduğu düşünülürse *Common Sense*'in ne kadar büyük bir kitleye hitap ettiği ve bu broşürün tarihsel önemi daha iyi anlaşılabilir (United States Census Office, 1909, s. 9).

İdeoloji kaynaklı ulusal kimlik anlayışının etkileri, Amerika'nın, en azından söylem düzeyinde, göçmenliği destekleyici bir pozisyon almasına da sebep olmuştur. George Washington'un 1783'teki "Amerika'nın kucağı sadece zengin ve saygıdeğer yabancılara değil... bütün milletlerden veya dinlerden, baskılara uğramış veya ezilmiş bütün insanlara açıktır." (Washington, 1938, s. 254) sözlerinden de anlaşılabilirdiği üzere bu dönemde Amerikalı olmak ve Amerika'nın ideolojik değerleri, herhangi bir etnik kökenden gelen insanlara değil, Amerika'ya ait bir olgu olarak kurgulanmaktadır.

Bütün bu çözümlerinin sonucunda gerçekten de Amerikan ulusunun temel değerlerini oluşturmuş olan bir "Amerikan İdeolojisi"nden veya "Amerikanizm"den bahsetmek mümkün görünmektedir. Ancak bu değerler kümesi Amerikan ulus kimliğinin bütününe eşit olmayıp, onun sadece kültürel ögesini meydana getirmektedir. Bunlar Amerikan ulus kimliğinin bir parçası olmakla birlikte bütünü değildir. Amerikan ulus kimliği sadece kültürel bir takım değerler ve bunlara bağlı sınırlamalardan ibaret olmayıp, bu kültürel açığa etki eden ve onunla çelişen, etnik sınırlayıcı yönleri de sahiptir.

2.1. Amerikan Ulus Kimliğinin Etnik Sınırlayıcı Öğeleri

Yukarıda bahsettiğimiz üzere, yeni Amerikan ulusunun ortak bir tarih, eşsiz bir dil veya özel, dışlayıcı bir etnik kimlik iddiasına sahip olmayışı, Amerikan ulus kimliğinin oluşmasında siyasi değerlere ve coğrafyaya yapılan vurguyu arttırmıştır. Bununla birlikte aynı zamanda Amerikan ulusçuluğu güçlü bir etnik ayrımcı ölçütü de beraberinde barındırmaktadır. Bunun sebebi "gerçek" Amerikalıyı hem Kızılderililerden hem sivil hakları tamamen göz ardı edilen siyahilerden hem de dünyadaki diğer topluluklardan ayırt etme ihtiyacıdır. (Kramer, 2011, s. 126). Bu etnik ayrımcı ölçüt Anglosaksonluktur.

Amerika'nın kuruluşundan beri Anglosakson bir içeriği beraberinde taşıdığı, yerleşim yerlerine verilen isimlerden bile rahatça anlaşılabilir. "New England" bunların arasında en açık olanıdır. Bunun yanı sıra "Boston", "Cambridge" gibi doğrudan İngiltere'deki yerlerin isimlerinin konulması veya eski hükümdarları onurlandıran "Virginia", "Carolina" ve "Georgia" gibi isimler de örnek gösterilebilir. Bütün bu isimlerin ortak özelliği yeni yerleşilen yerin göç edilmiş olan İngiltere ile özdeşleştirilerek isimlendirilmesidir (Greenfeld, 1992, s. 403).

İngiltere'de Anglosaksonlarla ilgili ilk araştırmalar Reform'un İngiltere'ye yansımalarıyla ilgilidir. 1530'lar gibi erken bir tarihte, Sakson kilisesi VIII. Henry'nin Roma kilisesinden kırılmasını meşrulaştırmanın temellerini bulabilme adına incelenmiştir. Bu ilgi, Kral Arthur kaynaklı mitlere dayanan ve İngiltere'nin kaynağını Roma geçmişine dayandıran anlayışın İngiltere'nin kökenini adaya göç ederek yerleşen Germen kavimlerine dayandıran bir anlayışa doğru değişim geçirmesine sebep olmuştur. Bu Germen kavimler Romalı tarihçi Tacitus'un yazınlarından tespit edilmiştir. Dolayısıyla İngilizlerin etnik kökeni olarak Anglosaksonların "Britanya'da yaşayan çeşitli kavimler ve sonrasında buraya göç etmiş olan Germen kavimlerinin bir toplamı" olarak anlaşıldığı söylenebilir (Horsman, 1981, s. 23).

İngiltere ile ilgili o dönem değinilmesi gereken bir başka önemli nokta Anglosakson kurumlarına yüklenen anlamdır. Anglosakson tarihi parlamentoda çeşitli argümanlara temel oluşturabilmesi için kimi durumlarda değiştirilerek kullanılmıştır (Butterfield, 1970, s. 29,30). Daha da önemlisi, 1688'deki devrimden sonra tarihin *Whig*'ler tarafından yeniden yorumlanması sonucu, Anglosaksonluk ve onun kurumlarına yapılan atıf büyük önem kazanmıştır. Bu görüşe göre Normanlar tarafından fethedilmeden önce İngiltere'de iyi yönetimin altın çağı yaşanmaktaydı. Fetih İngilizlerin özgürlükçü iyi yönetiminin erozyona uğramasına sebep olmuştur. Fetihden sonra Magna Carta'nın temelini oluşturduğu uzun bir özgürlükleri geri alma savaşı verilmiştir. Bu savaşın kazanılmasıyla (1688 devrimi), İngiltere özgürlüğü seven ve iyi yönetimi gerçekleştirme konusunda eşsiz bir yeteneğe sahip olan Anglosaksonların eski yönetsel geleneğine kavuşmuş ve İngiliz yönetiminde bin yılı aşan bir süreklilik sağlanmıştır.⁵

İngiliz koloniciler yukarıda anlattığımız süreçteki bütün düşünüşü beraberlerinde getirerek kolonilerini kurmuşlardır. Bu açıdan etnik geçmişlerinin getirdiği kültürel mirastan bağımsız düşünülemezler. Anglosakson kültürel mirasa yapılan atıflar en net Thomas Jefferson'ın söylemlerinde görülebilir. Jefferson'ın bağımsızlık bildirgesi yazılırken dile getirdiği "Eski Sakson yasalarının diriltildiği bütün uygulamalar mutlu sonuçlar getirmemiş midir? Şimdi, şu ana kadar insan aklıyla yapılmış en akıllıca ve iyi sistem olan atalarımızın 8. yüzyıla kadar sürdürdüğü sisteme dönmemiz en iyisi olacaktır." (Jefferson, 1950, s. 492) sözlerinde bu açıkça görülebilir.

Kendisini Anglosakson olarak konumlayan bir topluluk olan Amerikalıların yine Anglosakson kökenden geldiğine inanan İngilizlerden ayrı bir ulus kimliği kurabilmesinde ise Amerikalıların İngilizlere karşı aldığı tavır büyük rol oynamıştır. Amerikalı aydınlar İngiliz anayasasının, 1688 devriminden sonra bile dinsel ve yönetsel baskıcı unsurlardan temizlenmediğine dair İngiltere'deki radikal *Whig* görüşü benimsemişlerdir (Bailyn, 1992, s. 43). Amerikalılara göre İngilizler Anglosakson ideallerinden uzaklaşmışlardır. Gordon Wood'un deyimiyle Amerikalılar kendilerini "İngilizlerden daha çok İngiliz" olarak görmüşlerdir (Wood, 2011, s. 146). Benjamin Franklin'in 1775'te İngiltere ile Amerika arasındaki birleşmenin sağlanması için çabalarda bulunan Joseph Galloway'e mektubunda iletmiş cevabı, Amerikan aydınlarının bu dönemde hem bağımsızlığı bir seçenek olarak gördüklerini hem de Amerika'nın İngiltere'ye kıyasla daha erdemli olduğu düşüncelerini oldukça iyi yansıtmaktadır (Franklin, 1882, s. 146):

"O eski ve kokuşmuş ülkede (İngiltere) her düzeydeki aşırı yozlaşmayı ve ülkemizde yükselen ve herkesçe benimsenmiş toplumsal erdemi düşündüğümde, yakın bir birleşmenin bize yarar sağlamaktan çok zarar vereceğini düşünüyorum. Bizi adaletsiz savaşlarının içine çekeceklerinden... müsrifliklerinden dolayı bizim yapabileceğimiz her türlü yardımı tüketeceklerinden korkuyorum... Dolayısıyla bir birleşmenin bizi yozlaştıracağını ve zehirleyeceğini düşünüyorum."

⁵ İngiliz tarihinin *Whig*'ler tarafından yorumu için: (Butterfield, 1965)

Görüldüğü üzere, Amerika'da bir taraftan Anglosakson yasalarına ve kurumlarının iyiliğine yönelik bir inanç hakimken, öte yandan İngiltere'nin bu yasalardan ve kurumlardan çok uzak olduğuna dair bir görüş de bulunmaktadır. Bu durum aynı Anglosakson kökenlerden gelmelerine, ortak bir dil, tarih ve dine sahip olmalarına karşın Amerikan toplumunun kendisini İngilizlerden ayrı olarak konumlandırabilmesini ve "Amerika kıtası kolonilerinde yaşayan İngilizler"den "Amerikan ulusu"na dönüşebilmesini mümkün kılmıştır.

3. Amerikan Ulus Kimliği ve Irkçılık Arasındaki İlişki

Amerikalıların kendilerine atfettikleri bu etnik köken ve ulus kimliğini bu etnik kökenle sınırlandırmak istemeleri, Amerikan milliyetçiliğinin kültürel ögesi ile çelişen bir karakteristiğidir. Amerikan milliyetçiliği çelişkili yaklaşımlar içeren bir yapıya sahiptir. Bir taraftan yukarıda belirgin özelliklerini betimlediğimiz "Amerikan düşüncesi"ne olan bağlılık koşulu ile kapsayıcı bir kimlik arzulanmak iken, öte yanda eski dünyanın hem etnik hem de ırkçı sınırlayıcı düşünceleri kuvvetli etkilerini sürdürmektedir.

Irkçılık Amerika'da koloni döneminde siyahların zorunlu çalışan olarak getirilmesinden sonra başlamış ve kölecilik ile sistematik hale gelmiştir. Aslen, zorunlu çalışma "sözleşmeli hizmetkar" (indentured servant) hukuksal kurumu ile kolonilerde (ve İngiliz hukukunda) yasal bir zemine oturtulmuştu. Bu statüye göre kişi herhangi bir ödeme için (örneğin Amerika'ya olan seyahatin finansmanı, toprak vb.) veya yasal zorunluluktan dolayı (örneğin borçlara karşılık) belirli bir süreyle sınırlı olmak üzere zorunlu çalışma rejimine giriyor ve bu süre bittiğinde ödemesini alarak hizmet borcundan kurtuluyordu. Hem beyazlar hem de İngiliz kolonilerine getirilmiş olan ilk siyahlar bu statüde yer almaktaydı. Buna kanıt olarak 1640'larda hem özgür hem de köle siyahların varlığı gösterilmektedir (Vaughan, 1989). Bu dönemde Amerika'da hem beyaz hem de siyah "sözleşmeli hizmetkar"lar bulunmakta ve bu statüdeki beyazların da tıpkı siyahlar gibi ticareti yapılabilmekteydi. Hatta bu dönemde beyazlar açısından "sözleşmeli hizmetkar" kavramı yerine aynı anlama gelecek şekilde "köle", "tahvil kölesi", "beyaz zenci" (white negger) gibi kavramlar kullanılabiliyordu (Donoghue, 2010).

Irk, ilk başta, özgür ve özgür olmayanın belirlenmesinde bir ayırt edici olarak kullanılmamaktaydı. Ancak 1640'dan itibaren mahkemeler, ırk ölçütüyle, kimlerin ömür boyu köleleştirilip kimlerin köleleştirilemeyeceğini belirleyen kararlar almaya başladılar (Donoghue, 2010, s. 950). Aynı şekilde, kölelik statüsünü anneden yürüten ve siyah kölelerin beyaz efendilerinden olan gayri meşru çocuklarını da kölelik statüsü içinde tutan düzenlemeler⁶ ve Hristiyanlığa geçişin kölelik statüsünü değiştirmemesi (J. A. Bush, 1993) gibi önlemlerin alınmasıyla ırka bağlı kölecilik kurumsallaştırılmış ve ırkçılık Amerikan kolonilerinin düşünüyü içerisinde doğal bir hal almıştır.

Irkçılık Amerika'ya Amerikan milliyetçiliği ortaya çıkmadan önce yerleşmiş ve Amerikan ulus kimliğinin oluşumu sırasında da etkili olmuştur. Amerikan milliyetçiliğinin çelişkili yapısının sebebi, bu ırkçı ve etnik söylemler ile değerlendirildiğinde anlaşılabilir. Amerikan milliyetçiliği aydınlanma düşüncesinden ciddi bir biçimde etkilenmiş ve Bağımsızlık Bildirgesi'nde somutlaşan şekliyle bütün insanların doğal haklarına olan inancı Amerikan ulus kimliğinin temelini oturtmuştur. Bununla birlikte, ırkçı ve etnik görüşlerin varlığı ortadan kalkmış değildir. Bu nedenledir ki ABD kurulduğunda anayasası (1. Bölüm 9. Kısım) köleliği hukuksal hale getirmiş ve 1790 Vatandaşlığa geçiş ile ilgili kuralları düzenleyen yasada (Peters, 1845) vatandaşlığa giriş "özgür beyazlar" ile sınırlandırılmıştır.

Amerikan ulus kimliği ile beyazlık arasındaki bağ, köleliğin tartışmalı bir kurum olduğu Kuzey eyaletlerinde en net şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Siyahların köleliği konusu Kuzey'de pek çok defa tartışmaya açılmıştır fakat siyahların vatandaş olmamaları konusunda görüş birliği olmuştur. Kuzey eyaletleri kendi eyalet sınırları içerisinde köleliği kaldırdıklarında dahi temel özgürlükler ile tam vatandaşlık arasındaki ayrımın kuvvetli savunucuları olmuşlardır (Jacobson, 1998, s. 29). Siyahların temel özgürlüklere sahip olabileceği kabul edilmişken onların Amerikan olabilmeleri reddedilmiştir.

Kuzey eyaletlerinin bu durumu bize Amerika'da ırkçılığın kölelikten bağımsız olarak yerleştiği noktayı göstermektedir. Kölelik ilişkisi ırkçı düşünceleri güçlendirse dahi ırkçılık kölelikten ayrı olarak

⁶ Bu düzenlemeden önce soyu ve statüleri babayı takip ettiği İngiliz hukuku düzenlemeleri geçerliydi. (Banks, 2008)

Amerikan toplumunun bir parçası haline gelebilmiş, köleciliği reddeden insanlar ırksal ayrımları kabul etmekte bir sakınca görmemiştir. İç Savaş sonrasında vatandaşlık gibi bazı temel konularda ilerleme sağlanmış olsa da ırk bazlı ayrımcılığın hukuksal olarak yasaklanması ancak 1964 Sivil Haklar Yasası (1964 Civil Rights Act) ile mümkün olabilmiştir (Chambers Jr, 2008). Yasal alanda sonlandırılmış olsa da ırkçılık Amerikan toplumu içerisinde halen daha varlığını göstermektedir.

İrkçi düşünceler Amerikan olabilmeyi tanımlayan dönemlere göre değişebilen, “beyazlık” ile sınırlanmıştır. Bu açıdan ırkçılığın Amerikan milliyetçiliğinde özel bir yeri vardır. Amerikan milliyetçiliğinin savlarının Amerikan ulus kimliğini tanımlarken etnisitenin bir sınır oluşturmasına imkan vermediğinden yukarıda söz etmiştik. Bu anlamda tıpkı bir Anglosakson gibi siyahlar, Çinliler, Japonlar ve diğer etnik kökenler de Amerikalı olabilmelidir. Etnik sınırlayıcı düşünceler ise Amerikan ulus kimliğinde etnisitenin de bir sınır olduğunu savunmaktadırlar. İrkçılık bu düşüncelerin Amerikan milliyetçiliği içerisinde meşrulaştırılabilmesine olanak sağlamıştır.

Bilime dayandırılarak Aydınlanma düşüncesinin içerisinde kurgulanan “bilimsel” ırkçılık, diğer etnik kökenlere karşı olan önyargıları ve dışlayıcı duyguları bilim temelinde meşrulaştırarak “istenmeyen” etnik kökenleri Amerikan ulus kimliğinden dışlamanın aracı olmuştur. İrkçılığın meşrulaştırılması ile Amerikalılar, Amerikan olarak kabul etmeyi istemedikleri etnik kökenleri insanlığın farklı (ve genelde hiyerarşik açıdan aşağı) bir türü olarak kurgulamış ve bu şekilde Amerikan milliyetçiliğinin temel söylemleriyle çelişmeden bu etnik kökenlerden gelen insanları Amerikan ulus kimliğinden dışlayabilmişlerdir. Bu etnik kökenlerden gelen insanlar Bağımsızlık Bildirgesi’nin bahsettiği “bütün insanların” dışında tutulmuştur. İrkçılık etnik dışlamanın temel aracı olduğundan Amerikan milliyetçiliği ile iç içe geçmiş bir hal almıştır.

İrkçılık yalnızca siyalara karşı değil; Amerika Anglosaksonlardan farklı etnik kökenlerle karşılaştığında sürekli kendisini göstermiştir. “Beyaz” olarak nitelendirilen grubun sabit olmadığını, tarih içerisinde bu tanımlamanın sürekli değiştiğini belirtmek gerekir.⁷ Örneğin Benjamin Franklin 1751’de “beyaz” kavramını kullanılırken yalnızca Anglosaksonları ve Sakson kökenli Almanlar kastetmekteydi. Avrupa’dan olan İspanyollar, İtalyanlar, Ruslar, Fransızlar, İsveçler Franklin tarafından “sarı/kahverengi” (tawny) olarak görülmekteydi. Asyalılar da aynı kavramla nitelenmişlerdir. (Franklin, 1936, s. 222) Siyalara karşı yapılan ırkçılık (siyahlar ABD’nin kuruluşundan itibaren bu ülkede buldukları için) Amerika’nın koloni döneminden itibaren gözlemlenebilmektedir. Diğer etnik kökenlere karşı yapılmış ırkçılık ise ABD bu etnik kökenden insanlarla toplumsal anlamda karşılaştığı andan itibaren çeşitli şekillerde görülebilmektedir.⁸ ABD’nin yeni bir etnik kökenle karşılaştığında ırkçı refleksler göstermesi onun ırkçılığı araçsallaştırarak milliyetçiliğinin bir parçası haline getirdiğini göstermektedir.

4. SONUÇ

Amerikan milliyetçiliğinin Amerika’daki kolonizasyon ve ABD’nin kuruluş döneminden kaynağını alan Pürten kolonicilerin, Aydınlanma düşüncesinin ve liberalizmin etkileriyle, doğal haklar ve özgürlük çerçevesinde oluşmuş söylemleri bulunmaktadır. Buna göre Amerikan olabilmeyi koşulu, Amerikan değerlerine olan bağlılıktır. Ancak Amerikan milliyetçiliği bu anlayışla çelişen etnik sınırlayıcı düşünceleri de içinde barındırmaktadır. Bu düşünceler ise kaynağını kolonicilerin çoğunluğunun Anglosakson etnik kökeninden almaktadır. Etnik sınırlayıcı düşüncelerin formasyonunda Amerika’da bulunan siyah köleler de etkili olmuştur. Koloniciler bu insanların Amerikan olmalarından sakınmıştır. Fakat Amerikan milliyetçiliğinin savları ulus kimliğin tanımlanmasında etnik sınırlamalara izin vermemektedir. Bu noktada ırkçılık etnik dışlamanın temel aracı olmuştur. “Bilimsel ırkçılık” ile meşrulaştırılan ırkçılık ile Amerikalılar “istenmeyen” etnik kökenlerden insanları insanlığın farklı (ve genelde hiyerarşik olarak aşağı) türleri olarak kurgulamış ve ulus kimliğinden dışlamıştır.

Amerikan milliyetçiliğinin savları ile etnik sınırlayıcı düşünceleri arasında bir iç çatışma, Amerikan milliyetçiliği ortaya çıktığından beri süregelmektedir. Amerikan milliyetçiliği tarihte birçok defa savlarını gerçekleştirebilmek açısından sınanmış ve etnik sınırlamaları olmayan bir milliyetçiliği

⁷ Beyaz kavramının ABD’de geçirdiği dönüşümlerin bir incelemesi için: (Roediger, 2007)

⁸ Asyalıları hedef alan ırkçılık için: (Eguchi, 2013); Latin kökenli insanları hedef alan ırkçılığın bir örneği için: (Balderrama ve Rodriguez, 2006)

oluşturmakta başarısız olmuştur. Bağımsızlık Bildirgesi'nde ifade edilen kuruluş ideallerine rağmen Anayasasında ve Vatandaşlığa Geçiş Kanunu'nda ırkçılığı kurumsallaştırmıştır. ABD'nin kuruluşundan sonra köleliği kaldıran Kuzey eyaletlerinde bile ırkçı düşünceler Amerikan milliyetçiliğine hakim olmuştur. 1861-1865 Amerikan İç Savaşı'ndan sonra köleliğin kaldırılmasına ve ırkın vatandaş olmada bir ayırım olmasının önüne geçilmesine rağmen pek çok konuda hukuksal alanda ırkçılık devam etmiştir. ABD I. Ve II. Dünya Savaşı'nda kendi vatandaşlarını etnik kökenleri sebebiyle kamplara kapatarak onları diğer vatandaşlarından farklı gördüğünü, Amerikan olmadıklarını düşündüğünü göstermiştir. 1968'de hukuksal alanda ırkçılık sonlandırılmış olsa da ABD toplumunda bugün bile devam eden ırkçı düşünceler halen daha Amerikan milliyetçiliğinin etnik ayrımcı özelliklerini tam anlamıyla aşmadığını ve bu düşüncelerin ırkçılık aracıyla ortaya çıktığını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Bailyn, B. (1992). *The ideological origins of the American Revolution* (Enl. ed.). Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press.
- Balderrama, F. E. ve Rodriguez, R. (2006). *Decade of Betrayal: Mexican Repatriation in the 1930s*. Albuquerque: New Mexico: UNM Press.
- Banks, T. L. (2008). Dangerous Woman: Elizabeth Key's Freedom Suit-Subjecthood and Racialized Identity in Seventeenth Century Colonial Virginia. *Akron Law Review*, 41(3), 799–837.
- Bush, G. W. (2004). George W. Bush: Remarks Accepting the Presidential Nomination at the Republican National Convention in New York City. 14 Mart 2017 tarihinde <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=72727&> adresinden erişildi.
- Bush, J. A. (1993). Free to Enslave: The Foundations of Colonial American Slave Law. *Yale Journal of Law and the Humanities*, 5(2), 417–470.
- Butterfield, H. (1965). *The Whig interpretation of history*. New York City: W.W. Norton & Company.
- Butterfield, H. (1970). *The Englishman and His History*. Connecticut: Archon Books.
- Caldwell, W. W. (2006). *American Narcissism : The Myth of National Superiority*. New York, NY, USA: Algora Publishing.
- Chambers Jr, H. L. (2008). Civil Rights Act of 1964. D. S. Tanenhaus (Ed.), *Encyclopedia of the Supreme Court of the United States* içinde (C. 1, ss. 326–331). Detroit: Macmillian Reference USA.
- Colombo, C. (1870). *Select letters of Christopher Columbus: with other original documents, relating to his four voyages to the New world* (Second Edition.). London: Hakluyt society.
- Conway, M. D. (1993). *The Life Of Thomas Paine, Vol. 1. (of 2) With A History of His Literary, Political and Religious Career in America France, and England; to which is added a Sketch of Paine by William Cobbett* (C. 1-2, C. 1). New York: G. P. Putnam's Sons.
- Donoghue, J. (2010). "Out of the Land of Bondage": The English Revolution and the Atlantic Origins of Abolition. *The American Historical Review*, 115(4), 943–974.
- Eguchi, S. (2013). Revisiting Asiaticity: Toward Thinking Dialectically about Asian American Identities and Negotiation. *Howard Journal of Communications*, 24(1), 95–115.
- Franklin, B. (1882). *The Works of Benjamin Franklin*. (J. Sparks, Ed.) (C. 8). London: B. F. Stevens.
- Franklin, B. (1936). *Benjamin Franklin - Representative selections, with introduction, bibliography, and notes*. (F. L. Mott ve C. E. (Chester E. Jorgenson, Ed.). New York: American Book Company.
- Gerstle, G. (1999). Theodore Roosevelt and the Divided Character of American Nationalism. *The Journal of American History*, 86(3), 1280–1307. doi:10.2307/2568615
- Greene, J. P. (2011). *The constitutional origins of the American Revolution*. New histories of American law. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Greenfeld, L. (1992). *Nationalism: five roads to modernity*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Horsman, R. (1981). *Race and Manifest Destiny : The Origins of American Racial Anglo-Saxonism*. Cambridge, MA, USA: Harvard University Press.
- Jacobson, M. F. (1998). *Whiteness of a Different Color: European Immigrants and the Alchemy of Race*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Jefferson, T. (1950). *The papers of Thomas Jefferson*. (B. Julian Parks, Ed.). Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Kammen, M. (1993). The Problem of American Exceptionalism: A Reconsideration. *American Quarterly*, 45(1), 1. doi:10.2307/2713051
- Kennedy, J. F. (1961). Massachusetts General Court, January 9, 1961. 14 Mart 2017 tarihinde <https://www.jfklibrary.org/Asset-Viewer/OYhUZE2Qo0-ogdV7ok900A.aspx> adresinden erişildi.
- Kramer, L. S. (2011). *Nationalism in Europe and America : Politics, Cultures, and Identities Since 1775*. Chapel Hill, NC, USA: University of North Carolina Press.
- Lipset, S. M. (1997). *American Exceptionalism: A Double-edged Sword*. New York City: W.W. Norton.
- Marx, L. (2000). *The machine in the garden: technology and the pastoral ideal in America*. New York: Oxford University Press.

- Obama, B. (2006). University of Massachusetts at Boston Commencement Address. 14 Mart 2017 tarihinde <http://obamaspeeches.com/074-University-of-Massachusetts-at-Boston-Commencement-Address-Obama-Speech.htm> adresinden erişildi.
- Paine, T. (1997). *Common Sense*. Massachusetts: Courier Corporation.
- Peters, R. (Ed.). (1845). *The Public Statues at Large of the United States of America* (C. 1). Boston: Charles C. Little And James Brown.
- Reagan, R. (1980). Ronald Reagan: Election Eve Address “A Vision for America”. 14 Mart 2017 tarihinde <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=85199> adresinden erişildi.
- Roediger, D. R. (2007). *The Wages of Whiteness: Race and the Making of the American Working Class*. Haymarket series (Rev. ed.). London ; New York: Verso.
- Tocqueville, A. de. (2010). *Democracy in America: historical-critical edition of De la démocratie en Amérique*. (J. T. Schleifer, Çev.) (Bilingual French-English ed.). Indianapolis: Liberty Fund.
- United States Census Office. (1909). *A Century of Population Growth from the First Census of the United States to the Twelfth, 1790-1900*. Washington, D.C: U.S. Government Printing Office.
- Vaughan, A. T. (1989). The Origins Debate: Slavery and Racism in Seventeenth-Century Virginia. *The Virginia Magazine of History and Biography*, 97(3), 311–354.
- Washington, G. (1938). *The writings of George Washington from the original manuscript sources, 1745-1799*. (J. C. Fitzpatrick, Ed.) (C. 27). Washington D.C.: U.S. Government Printing Office.
- Winthrop, J. (1838). A Model of Christian Charity. *Collections of the Massachusetts Historical Society* içinde , 3 (C. 7, ss. 33–48). Boston.
- Wood, G. S. (2002). *The American Revolution: A History*. New York City: Random House Publishing Group.
- Wood, G. S. (2011). *The Radicalism of the American Revolution*. New York City: Knopf Doubleday Publishing Group.